

ADA LOVELACE?

Çeviri ve Derleme: Ruhsar KAZAK

31

Şair George Gordon (Lord Byron) ve matematik sever karısı Annabella Milbanke'nin kısa ve fırtınalı evliliklerinin tek çocuğu olarak 1815 yılında dünyaya gelen Ada Gordon ömrü boyunca (halen) Ada Lovelace olarak adlandırılmıştır.

Babasının havai mizacını miras almasından korkan anesi tarafından bilim, mantık ve matematiğin hâkim olduğu sıkı bir eğitimden geçirilmiştir. Ada çocukluğundan itibaren makinelere ilgi duymuş, hayali tekneler, uçan buharlı makineler gibi Sanayi Devrimi zamanında bilimsel dergileri dolduran yeni buluşlar ile ilgilenmiştir.

19 yaşında bir aristokrat olan William King ile evlenmiş, 1838 yılında King, Lovelace kontu yapıldığında karısı Lady Ada King de Lovelace kontesi

unvanını almıştır. Biraz yanlış da olsa genellikle Ada Lovelance olarak adlandırılmıştır. Üç çocuğu olmuştur.

Lovelace 1933'te akıl hocası, bilim kadını ve bilge kişi Mary Sommerville tarafından Lucasian(*) Matematik Profesörü Charles Babbage ile tanıştırılmıştır. Tanıştıklarında Charles Babbage ebedi hayali olan dev saat mekanizmalı hesap makineleri ile ilgili tamamlanmamış planları ile çoktan dikkate değer bir ün kazanmıştı. Charles Babbage ve Ada Lovelace'ın her ikisinin de alışılmamış kişilikleri vardı, yakınlaştılar ve ömür boyu dost oldular. Babbage onu "O büyücü, büyülü tılsımını bilimin en soyut tarafına attı ve birkaç erkek aydının uygulayabileceği bir kuvvet ile kavradı" diyerek, bir diğer

deyişle "Sayıların Büyücüsü" olarak tanımlamıştır.

Analitik Makine

Babbage'ın Analitik Makine diye adlandırdığı, ayrıntılı, delikli kartlı işletim sistemli, Diferans Motorunun dişliler eklenerek birleştirildiği, müt-hiş karmaşık dokuma makinesi Lovelace'nin son derece ilgisini çekti. Bu makine hiçbir zaman imal edilemedi ancak tasarımı modern bilgisayarların temeli oldu.

Ada Lovelace, 1872 de İtalyan Matematikçi Luigi Menabrea'nın Analitik Makine hakkında kısa bir makalesini İngiltere de basılmak üzere çevirdi. Babbage'ın makaleyi geliştirmesini istemesini o makinenin çok iyi olduğuna yorumladı. Sonuçta makale orijinalinin üç katı uzunlukta, müzik yapılması ve sembol-

lerin elle işlenmesi dâhil makinenin potansiyel kullanımları hakkında geleceği gören şaşırtıcı öngörülerin yanı sıra çeşitli erken programları da içeriyordu. Babbage ve asistanlarının daha önce bu makine için taslak programlar hazırlamış olmalarına rağmen, Lovelace 'nin hazırladığı çok daha ayrıntılı ve eksiksizdir ve bu konuda, bu kapsamda ilktir. Bu sebeplerle Ada "ilk bilgisayar programcısı" olarak adlandırılır. Lovelace'ın bu hesaplama makinesi ile bağlantılı açıklamaları hazırlamak için ortaya koyduğu kendine özgü yüksek kapasitesi ve matematiksel gücü Babbage tarafından da kabul edilmiştir.

Ada Lovelance 36 yaşında kanserden öldükten birkaç yıl sonra "Analitik Makine Taslağı" çevirmenden notlarla basılmıştır.

Lovelance'nin notları 1940'larda Alan Turing'in ilk modern bilgisayarlar hakkında çalışmasına ilham veren kritik belgelerden birisi olana kadar Analitik Makine bir hayal olarak kalmıştır.

1970'lerde yazılan bir bilgisayar programına onun adı onuruna "ada" ismi verilmiştir. Ada'nın aykırı potansiyeli, teknoloji için hayalleri ve tutkuları onu teknolojideki modern kadınlar için güçlü bir sembol haline getirmiştir.

Ada Lovelace Günü

Ada Lovelace Günü'ne ilham kaynağı, Psikolog Penelope Lockwood'un bir çalışmasıdır. Lockwood "erkeklerin erkek rol modellere ihtiyaç duymalarından çok kadınların kadın rol modellere ihtiyaçları vardır, kadınlara etraflarındaki başarılı kadın örneklerini tanıtip, bu başarı düzeyinin ulaşamaz olmadığını göstermek geleneksel cinsiyet engellerini aşmanın yoludur" demiştir.

Ada Lovelace Günü 2009 yılında İngiliz sosyal medya sitesi Pledgebank'ta yayınlanan bir çağrı ile başlatıldı. Teknolojide kadın adlı blog 24 Mart'ta yaklaşık 2 bin kişi ta-

rafından beğenildi. Gün, blok gönderileri, gazete sütunları ve hatta Sydney Padua (1)'nin web karikatürü ile şaşırtıcı bir başarı kazandı. The Guardian, The Telegraph, the BBC and Computer Weekly'nin de arasında olduğu medya Ada Lovelace Günü'ne coşku ile sarıldı.

2010 yılında beğendikleri kadınlar hakkında yazan 2 binin üzerinde kişi oldu. Maggie Philbin (2)'in açılış konuşması ile ilk resmi çalışma başlatıldı.

Amacı

Ada Lovelace gününün amacı bilim, teknoloji, Mühendislik ve matematikte kadın profilini yükseltmektir. Bunu, genç kızlara, kadınlara, ailelere, öğretmenlere rol modelleri tanıtarak yapmaktır.

Uluslararası Ada Lovelace günü bu yıl 14 Ekim 2014 tarihinde kutlanmıştır. Daha detaylı bilgi ve sosyal medya üzerinden katkı koymak isterseniz aşağıdaki adresi ziyaret ediniz. <http://findingada.com/>

(*) *Lucasian Professor of Mathematics (Lucasian Matematik Profesörü) : İngiltere Cambridge Üniversitesi'nde 1663 yılında üniversite yöneticilerinden Henry Lucas tarafından başlatılan dünyanın en saygın akademik unvanlarından birisidir.*

(1) *Sydney Padua Thrilling Adventures of Lovelace and Babbage*

(2) *Radyo ve TV için bilim, tıp ve teknoloji programları yapan yapımcı*